

TÜRKİYE BİLİMLER AKADEMİSİ
DOKTORA SONRASI ARAŞTIRMA PROGRAMI
(TÜBA-DSAP) ESASLARI*

BÖLÜM 1
GENEL ESASLAR

Madde 1

Amaç

Doktora sonrası eğitimi, doktora çalışmalarını danışmanın gözetimi ve yönlendirmesiyle yürüterek tamamlamış olan bir genç araştırmacının bilgilerini pekiştirmesini, yeni deneyimler kazanmasını, bağımsız, yetkin bir bilim insanı olma yönünde kendini geliştirmesini sağlamayı amaçlayan bir süreçtir. Türkiye Bilimler Akademisi Doktora Sonrası Araştırma Programı, ülkemizde böyle bir sürece işlerlik kazandırmak üzere, 23/12/2006 tarih ve 156 sayılı Konsey kararı doğrultusunda oluşturulmuştur.

Madde 2

Gerekçe

Doktora sonrası eğitim sürecinde, genç araştırmacıların doktora çalışmalarını yürüttükleri kuruluş dışındaki bir kuruluştaki, farklı araştırma ortamlarında, bağımsız biçimde araştırmalar yürütmeleri beklenmektedir.

Doktora sonrası eğitim ve araştırma sürecinin ülkemizde henüz yeterince kurumsallaşamamış olması bu programla başlatılacak uygulamanın en önemli gereğesidir. Bu yöndeki etkinlikleri düzenleyen kural ve yönetmelikler olmadığı gibi bu etkinlikleri mümkün kılacak bir altyapı da mevcut değildir. En önemlisi doktora sonrası eğitim evresi bir kavram olarak ülkenin yükseköğretim sisteminde yer etmiş değildir. Doktoralarını tamamlayan genç araştırmacılar çoğu zaman yeterli olgunluk düzeyine gelmeden bir öğretim üyesinin tüm yükümlülüklerini üstlenmek durumunda kalabilmektedir. Bu tür bir zorunluluğun, üniversitelerde öğretim üyesi gereksiniminden doğduğu söylenebilecek kadar yeterli deneyimi olmayan genç bilim insanlarınınca üstlenilen bu görevler, onların gelişim sürecini büyük ölçüde sonlandırdığı gibi, eğitim düzeyini de olumsuz etkilemektedir.

Türkiye Bilimler Akademisi bu saptamalardan hareketle, ülkemizde doktora sonrası uygulamalarına bir model oluşturmak üzere halen yürütmekte olduğu doktora sonrası programlarını yeniden düzenleme yoluna gitmiştir. Aşağıda bu yeni düzenlenmiş şekliyle TÜBA'nın *Doktora Sonrası Araştırma Programının* esasları verilmektedir.

Madde 3

Kapsam

Doktora Sonrası Araştırma Programı, yurtiçinde ya da yurtdışında doktorasını ya da tıpta uzmanlık eğitimini (mecburi hizmet ya da askerlik gibi yasal görevlendirmeler hariç olmak üzere) son iki yılda üstün başarıyla tamamlamış ya da başvurunun yapıldığı akademik dönemde tamamlama aşamasına gelmiş tüm genç araştırmacılara açıktır. Tıpta uzmanlık eğitimini tamamlamış olanlar bu programdan yalnızca sağlık ya da yaşam bilimlerinde temel bilimsel bir araştırma yapmak üzere yararlanabilirler.

Madde 4

Tanımlar ve Kısaltmalar

Tanımlar

- Akademi Konseyi : Türkiye Bilimler Akademisi Konseyi
- Araştırmacı : Başvurusu TÜBA tarafından desteklenmek üzere seçilen genç bilim insanı
- Program Komitesi : TÜBA-DSAP Komitesi
- Yabancı Dil Sınavı : KPDS ya da muadili Yeterlik Sınavı
- Yurtdışı Ev Sahibi : Araştırmacıların yurtdışında doktora sonrasında beraber çalışacakları, ev sahipliği işlevini üstlenecek olan bilim insanları
- Yurtiçi Ev Sahibi : Araştırmacıların, yurtiçinde doktora sonrasında beraber çalışacakları, ev sahipliği işlevini üstlenecek olan bilim insanları

Kısaltmalar

-A&HCI	: Arts and Humanities Citation Index
-DSAP	: Türkiye Bilimler Akademisi Doktora Sonrası Araştırma Programı
-ESF	: European Science Foundation
-IELTS	: International English Language Testing System
-KPDS	: Kamu Personeli Yabancı Dil Tespit Sınavı
-SCI Expanded	: Institute of Scientific Information – Science Citation Index Expanded
-SSCI	: Social Science Citation Index
-TOEFL	: Test of English as a Foreign Language
-TÜBA	: Türkiye Bilimler Akademisi
-ÜDS	: Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavı

Madde 5

Uygulama Esasları

I) Doktora sonrası araştırma desteğinin süresi 2 (iki) yıldır. Bu sürenin tamamı yurtiçinde ya da en fazla 1 (bir) yıla kadar olan bölümü yurtdışında, geri kalan bölümü programın başında yurtiçinde değerlendirilir.

II) Doktora sonrası araştırma desteği, doktora çalışmasının yapılmış olduğu kuruluş dışındaki bir kuruluşta yürütülecek doktora sonrası tam zamanlı araştırmalar için verilir. Herhangi bir kuruluşta ücretli görevli olan bir araştırmacının doktora sonrası araştırmalarını bu kuruluş dışındaki başka bir kuruluşta yapması ve görevli olduğu kuruluştan bu doğrultuda programın tüm süresini kapsayan tam zamanlı resmi izin almış olması zorunludur.

III) Program başvurularında, adaylardan ve yurtiçi ev sahibinden istenen tüm bilgi ve belgelerin yanı sıra, adayların yurtiçi ev sahibi ile birlikte hazırlayacakları bir bilimsel çalışma programı bulunmak zorunludur. Çalışma programı, çalışma konusu, amaç ve kapsamı, kaynak araştırmasına dayalı gerekçesi, kullanılacak yöntemler, çalışma planı, takvimi, bütçesi, vb. hususları yeterli ayrıntıda açıklayacak düzeyde hazırlanır ve başvuru ile birlikte sunulur.

IV) Adaylardan doktora çalışmalarında ya da tıpta uzmanlık eğitimlerinde üstün başarı gösterdiklerini ve bu çalışmalardan özgün bilimsel sonuçlar elde ettiklerini, bu çalışmalardan ürettikleri bilimsel makalelerle kanıtlamaları istenir.

V) Araştırmacının bilimsel çalışmasını yürütmesi ve çalışma ile ilgili her türlü faaliyetini sürdürebilmesi için yeterli düzeyde yabancı dil (İngilizce) veya araştırmanın özelliğine göre başka bir yabancı dil bilgisine sahip olduğunu başvurusu ile birlikte kanıtlamış olması zorunludur. Doktorasını eğitim dilinin İngilizce olduğu bir ülkede tamamlamış olan adaylar için bu koşul aranmaz.

VI) Program Komitesi tarafından gerektiğinde ilgili konunun uzmanlarına da danışılarak yapılan değerlendirmelerden sonra uygun bulunan adaylar mülakata çağırılır. Mülakat sonrası başarılı bulunan adaylara destek verilir.

VII) TÜBA tarafından destek verilmesine karar verilen araştırmacılar, karar kendilerine tebliğ edildikten sonra en geç 2 (iki) ay içinde TÜBA tarafından hazırlanmış noter onaylı taahhütname ve kefaletnameyi TÜBA'ya göndermeleri gerekmektedir.

VIII) Doktora sonrası araştırmaların yurtdışında yürütülecek bölümü için yurtiçi araştırma bölümünün (en az bir yıl) başarıyla tamamlanmış olması, yurtdışına gitmesine ilişkin bilimsel yararın hem yurtiçi ev sahibi hem de yurtdışı ev sahibi tarafından gerekçeli olarak belgelenmiş olması gerekmektedir.

IX) Programın yurtdışında sürdürülmesi planlanan bölümünün başlatılması için yurtiçi ev sahibinin gerekçeli görüşünün ve araştırmacının yurtdışı ev sahibi ile birlikte hazırlayacakları ayrıntılı bir bilimsel çalışma programının TÜBA'ya sunulması ve bunların Program Komitesince uygun bulunması gereklidir. Programın yurtdışı bölümünün yurtiçi ve yurtdışı ev sahiplerinin ortak bir araştırma projesi kapsamında yürütülmesi teşvik ve tercih edilir.

X) Araştırmacı altı ayda bir bilimsel çalışmaları ile ilgili bir faaliyet raporu hazırlar ve TÜBA'ya sunar. Programın sürdürülmesi, faaliyet raporlarının ve araştırmacının o dönemdeki bilimsel çalışmaları hakkında yurtiçi ve yurtdışı ev sahiplerinin gerekçeli görüş ve değerlendirmelerinin Program Komitesi tarafından olumlu bulunmasına bağlıdır.

XI) Her yıl bir sonraki yılın başvurularının yapılacağı tarih Akademi Konseyi tarafından belirlenir ve TÜBA Başkanlığı tarafından ilan edilir.

Madde 6

Destek Türü ve Miktarı

Doktora Sonrası Araştırma Programı kapsamında aşağıdaki destekler sağlanır:

a) Doktora sonrası araştırmaların yürütüleceği yurtiçi (ve gidildiği takdirde yurtdışındaki) yere birer defa gidiş / dönüş yol (otobüs, uçak, tren, gemi) gideri.

b) Aylık burs. Yurtiçi ve yurtdışında verilecek aylık burs miktarları yurtiçinde ücretli görevi olan ve herhangi bir ücretli görevi olmayan araştırmacılar için ayrı ayrı olmak üzere her yıl Akademi Konseyi tarafından belirlenir. İlk aylık yurtdışı araştırma bursu, yurtdışına çıkmadan önce araştırmacıya ödenir. Verilecek olan burslar, yurtdışına çıkan araştırmacının gittiği ülkenin para birimi olarak, günlük T. C. Merkez Bankası döviz satış kurları esas alınarak ödenir. Yurtdışı burs ödemelerinin devam edebilmesi için, araştırmacının yurtdışında araştırmaya başladığına ilişkin kurumdan onaylı yazı göndermesi gerekir.

c) Programın yurtiçinde sürdürüldüğü bölüm içinde en çok iki kez bir haftaya kadar yurtiçinde ve program süresinde en çok iki kez iki haftaya kadar yurtdışında düzenlenecek uluslararası bilimsel etkinliklere katılma desteği. Katılım için araştırmacının sözlü ya da poster tebliğinin bu etkinliklerde sunulmak üzere kabul edilmiş olması zorunludur. Bu destek bilimsel etkinliğin yapıldığı yere gidiş/dönüş yol giderini, kayıt ücretlerini ve konaklama ödemelerini kapsar. Yurtdışı ve yurtiçinde düzenlenen uluslararası bilimsel etkinliklere katılacak kişilere verilebilecek en yüksek destek miktarı, Avrupa ülkeleri ve Avrupa dışındaki ülkeler ile yurtiçi için ayrı olmak üzere her yıl Akademi Konseyi tarafından belirlenir. Ödemeler, TÜBA'nın onayı ile fatura karşılığında yapılır.

d) Programın yurtdışında sürdürülecek bölümü için, yurtdışı ev sahibinin talebi halinde, bütçe olanakları çerçevesinde TÜBA'nın onayı ile bir sefere mahsus olmak üzere en çok 10.000 ABD Doları araştırma masrafı (bench fee). Ödemenin yapılabilmesi için araştırmacının TÜBA'ya, proforma fatura ile yurtdışına çıkmadan en az iki ay önceden başvurması gerekmektedir.

e) Yurtiçi ve yurtdışı araştırmalar boyunca araştırmacının (eğer yoksa) kendisinin yapacağı sağlık sigortasına (gözlük, diş, estetik, doğum, fizik tedavi vb masraflar sigorta kapsamı dışıdır) ve yapacağı emeklilik ödemelerine katkı.

f) Araştırmacı, araştırmalarına TÜBA tarafından öngörülen başarı ölçütleri çerçevesinde yurtiçinde devam ettiği süre boyunca, yurtiçi ev sahibinin araştırmalarına, kuruluşun araştırma alt yapısına destek amacıyla Akademi Konseyi tarafından her yıl bütçe olanakları ışığında yeniden belirlenen bir araştırma desteği ödenir.

Alımlarda izlenecek yöntem:

Araştırma Desteğini kullanmak isteyen yurtiçi ev sahibi gerekçeleriyle TÜBA'ya başvuruda bulunur. Ödemeler, TÜBA'nın onayı üzerine yapılır. Ödemenin yapılabilmesi için, TÜBA tarafından üniversitenin hesabına yatırılacak olan Araştırma Desteğinin, söz konusu araştırmacının ve yurtiçi ev sahibinin araştırmalarında kullanılmak üzere harcanacağına dair TÜBA ile üniversite arasında imzalanacak protokolün TÜBA'ya ulaştırılması gerekmektedir. TÜBA, onaylanan desteği, üniversite tarafından bildirilecek olan banka hesabına avans (ön ödeme) olarak yatıracaktır.

Üniversitenin kendi satın alma ihale mevzuatı çerçevesinde alımı gerçekleştirilen malzemelerin, demirbaş kaydının yapılması ile satın alma işlemi tamamlanacaktır. Demirbaş kayıtlarında ve barkotlarda "TÜBA tarafından alınmıştır." ibaresinin yer alması zorunludur. Üniversite adına kesilmiş faturalarda desteklenen araştırmacının adı belirtilmelidir. Söz konusu malzeme, ilgili birime teslim edildikten sonra fatura üzerinde "Malzeme eksiksiz ve

çalışır teslim alınmıştır.” ifadesi yer almalıdır. Tüm belgelerin onaylı kopyalarının mahsup edilmek üzere, paranın ödendiği tarihten itibaren en geç 20 gün içerisinde TÜBA'ya ulaştırılması gerekmektedir.

Madde 7

Araştırmacının Sağlaması Gereken Koşullar

- 1) T.C. uyruklu olmak; yabancı uyruklu olmak durumunda destek süresince Türkiye'de yerleşik olmak. Yabancı uyruklu araştırmacı yalnızca yurtiçi doktora sonrası araştırma desteği olanaklarından yararlanabilir. Yabancı uyruklu araştırmacı, TÜBA'dan destek aldığı süre boyunca, araştırma yaptığı kurumun bulunduğu il sınırları dâhilinde muhtara kayıt yaptırması gerekmektedir, ayrıca, TÜBA'nın izni olmadan araştırma yaptığı kurumdaki bir haftadan fazla ayrılamaz.
- 2) Başvuru tarihinde 35 yaşından gün almamış olmak.
- 3) Doktora çalışmalarını ya da tıpta uzmanlık eğitimini son iki yılda üstün başarı ile tamamlamış ya da başvurunun yapıldığı akademik dönem sonunda tamamlayacak durumda olmak ve bunu doktora danışmanından alınacak referans mektubu ile belgelemek.
- 4) Doktora eğitimindeki ağırlıklı genel not ortalamasının 3.25/4.00 üstü olması. Değerlendirmenin (4.00) sisteminden farklı olduğu eğitim kurumları için YÖK'ün başvuru dönemi itibarı ile geçerli olan eşdeğerlik ölçütleri esas alınır. Bu ölçütler her yıl başvuru duyuruları ile birlikte açıklanır.
- 5) Temel Bilimler, Doğa ve Yaşam Bilimleri, Sağlık Bilimleri ve Mühendislik Bilim alanlarında SCI-Expanded kapsamındaki dergilerde, tercihan doktora ya da tıpta uzmanlık çalışması ile ilişkili en az (2) iki (en az biri yayımlanmış biri yayına kabul edilmiş) bilimsel makalede başlıca yazar olmak. Sosyal ve Beşeri Bilim alanlarında, SCI-Expanded, SSCI ya da A&HCI kapsamındaki dergilerde, tercihan doktora çalışması ile ilişkili en az (1) bir (yayınlanmış ya da yayına kabul edilmiş) bilimsel makalede yazar olmak.
- 6) Araştırmacı yurtiçinde veya yurtdışında başka bir kuruluştan destek alıyorsa başvuru esnasında, daha sonra aldığı takdirde 15 gün içinde TÜBA'ya bilgi vermekle yükümlüdür. Kısmi destek sağlamış bursiyerlere TÜBA tarafından verilecek destek ayrıca belirlenir.

Madde 8

Başvuru Sırasında Adaydan ve Yurtiçi Ev Sahibinden İstenen Bilgiler/Belgeler

Adayın;

- 1) Özgeçmiş ve yayın listesi.
- 2) Doktora ya da tıpta uzmanlık derecesini aldığını ya da tamamlama aşamasına geldiğini belirten doktora danışmanından alınacak referans mektubu
- 3) Doktora öğrenimine ait onaylı not belgesi (transkript). Bu belge tıpta uzmanlık eğitimi alanlarda aranmaz.
- 4) Yabancı dil belgesi. (Planlanan çalışmada kullanılacak yabancı dili, gerekli düzeyde bildiğini gösteren belge (en az TOEFL 550(213/82), IELTS 7 veya KPDS ve ÜDS 80).
- 5) Yurtiçi ev sahibi ile birlikte hazırlamış oldukları proje ve çalışma programı (çalışma konusu ve hipotezi, gerekçe, süreç, yöntemler, çalışma planı ve takvimi ile bütçeyi, vb. içermelidir).
- 6) Görevli ise görevli olduğu kuruluştan resmi izin belgesi.
- 7) Referans mektupları (Adayla aynı alanda araştırmalar yapan iki öğretim üyesi tarafından yazılmalı ve son başvuru tarihinde TÜBA'da bulunacak şekilde kapalı zarf içinde adaya verilmelidir).
- 8) Fotoğraf (2 adet)

Aday ayrıca, birlikte çalışmayı planladığı yurtiçi ev sahibi ile ilgili aşağıdaki bilgileri başvurusunun bir bölümü olarak TÜBA'ya sunar:

Ev sahibinin,

a) Araştırmacının öngörülen doktora sonrası araştırma konusu ile ilgili daha önce yapılmış ya da halen sürdürülen çalışmaları.

b) Özgeçmişi ve yayın listesi.

c) Yanında son beş yılda bitirilmiş ya da yapılmakta olan doktora ya da tıpta uzmanlık tezleri ve bu tezlerle ilgili yayınlar.

d) Yürütücü ve araştırmacı olarak katıldığı yurtiçi ve yurtdışı araştırma projeleri.

e) Uluslararası konum ve ilişkileri (ortak yayınlar, akademik bağlantı programları, yurtdışındaki araştırma kurumlarıyla imzalanmış bilimsel değişim ve işbirliği protokolleri vb.).

Madde 9

Araştırmacının Yükümlülükleri

a) Araştırmacının, TÜBA tarafından kabul edilip desteklenen bilimsel çalışmasını her aşamada üstün başarı ile sürdürmesi ve sonuçlandırması zorunludur. Bunun yanı sıra, bulunduğu kurumdaki bilimsel faaliyetlere katılması, seminer ve konferanslar vermesi (verilen konferans vb metinlerinin faaliyet raporu ekinde sunulması gerekmektedir), yakın çevresindeki doktora öğrencilerine yardım ve danışmanlık yapması beklenir.

b) Araştırmacı, araştırma programını, TÜBA tarafından kabul edilebilecek sağlık vb sorunları dışındaki nedenlerle tamamlamadığı, başka bir etkinliğe katılmak üzere programını yarıda bıraktığı takdirde kendisine yurtiçinde ve yurtdışında bulunduğu süre boyunca yapılan tüm harcamaları yasal faizi ile birlikte TÜBA'ya geri öder.

c) Araştırmacı yurtiçindeki ya da yurtdışındaki eğitimi boyunca başka bir kuruluştan TÜBA'ya sunduğu çalışma konusu ve programıyla ilgili yeni bir burs ya da destek aldığı ya da ev sahibinin onayı ile araştırma programını başka bir kuruluştan yürütmeye karar verdiği takdirde durumu derhal TÜBA'ya bildirmekle yükümlüdür. TÜBA, Program Komitesinin değerlendirme ve görüşü sonucunda programın devam edip etmeyeceğine, edecek ise desteğin hangi koşullarla yapılabileceğine karar verir.

d) T.C. uyruklu araştırmacı doktora sonrası araştırmalarını bitirdikten sonra yurtiçinde görevli olduğu üniversitede ya da araştırma kuruluşunda veya görevli olmadığı takdirde yurtiçindeki herhangi bir üniversitede ya da araştırma kuruluşunda destek süresinin iki katı kadar süreyle zorunlu hizmet yapmakla yükümlüdür.

e) Araştırmacı yurtdışı araştırma süresi bittiğinde, en çok 12 ay süreyle; görevli olduğu takdirde, üniversitesi ya da araştırma kuruluşunun izin vermesi kaydı ile; kendi olanaklarıyla, TÜBA tarafından herhangi bir ödeme yapılmaksızın TÜBA'nın onayı ile yurtdışında kalabilir. Bu yöndeki başvurusu onaylanmadığı halde yurda dönmeyerek yukarıda tanımlanan yükümlülüklerini yerine getirmeyen araştırmacı yurtiçinde ve yurtdışında bulunduğu sürece kendisine yapılan tüm harcamaları yasal faizi ile TÜBA'ya geri ödemekle yükümlüdür.

Madde 10

Araştırmacının Yurtdışı Başvurusunda Hazırlayacağı Belgeler

1) Araştırmacının açıklayıcı başvurusu

2) Yurtiçi ev sahibinin yurtdışında yapılması planlanan çalışmalar ile öngörülen sürenin gerekliliği ve bu çalışmalardan beklenen yararlarla ilişkin görüşlerini belirten yazısı.

3) Yurtdışı ev sahibinden ve yurtdışı ev sahibinin görev yaptığı kurumun yöneticilerinden davet ve kabul mektupları

4) Araştırmacının yurtdışı ev sahibi ile birlikte hazırladıkları bir bilimsel çalışma programı: Çalışma programı, çalışma konusu, amaç ve kapsamı, kaynak araştırmasına dayalı gerekçesi, kullanılacak yöntemler, çalışma planı, takvimi, bütçesi, vb hususları yeterli ayrıntıda açıklayacak düzeyde hazırlanır ve başvuru ile birlikte sunulur.

5) Yurtdışı ev sahibinin öz geçmişi, yayın listesi.

BÖLÜM 2

YÜRÜTME ESASLARI

Madde 11

- a) Bu Program TÜBA-DSAP Komitesi tarafından yürütülür.
- b) Program Komitesinin sekreteryaya hizmetleri TÜBA sekreteryası tarafından yürütülür.
- c) Program Komitesi, Konsey tarafından iki yıl için 5(beş) TÜBA üyesinin seçilmesi ile oluşur. Komite üyelerinden biri Konsey tarafından koordinatör olarak görevlendirilir.
- d) Komitenin program başvuru ve destek başvuru kararları Konsey onayı ile yürürlüğe girer. Diğer Komite kararları, TÜBA Başkanının kararı ile kesinleşir.
- e) TÜBA-DSAP Komitesinin Görevleri:
 - i) Konseyin onayına sunulmak üzere program uygulama ilkeleri, bütçesi, ve geliştirilmesi hakkında öneriler hazırlamak.
 - ii) DSAP ile ilgili duyuruları ve başvuru formunu hazırlamak.
 - iii) Programa başvuran araştırmacıların başvurularını, gerekirse uzman görüşüne de başvurarak değerlendirmek, destek kontenjanlarını belirlemek, başvuran adaylar arasından destek verilecek araştırmacıları seçmek.
 - iv) Araştırmacıardan gelen talepleri değerlendirerek, uygulama için kararlar almak.
 - v) Akademi Konseyinin Programa ilişkin kararlarını yerine getirmektir.

* Akademi Konseyi'nin 26/09/2009 tarih ve 186 sayılı kararı ile yeniden düzenlenmiştir.

[Doktora Sonrası Araştırma Programı \(TÜBA-DSAP\) Başvuru Formu](#)